

GUIA DE ***BONES PRÀCTIQUES*** ***DE LES AFA***

Famílies i AFA, participació i escoles obertes
Versió 1.0

Experiències reals de les AFA
de la província per a conèixer-nos,
inspirar-nos i fer comunitat.

Índex

Introducció.....	2
Què és una bona pràctica?.....	2
Què fa que una experiència siga una bona pràctica?.....	2
Per què compartir-les entre AFA?.....	3
No són receptes: són experiències per a inspirar-nos.....	4
Aprendre també del que no ha funcionat.....	4
El paper de la FAMPA.....	5
Com està organitzada aquesta guia?.....	5
Un document viu.....	6
Índex de temàtiques.....	7
Participació de les famílies.....	8
Escola de famílies.....	8
Compartim activitats extraescolars.....	9
Aprenem en família.....	10
Detalls d'inici de curs.....	13
Concurs de dibuix per a la portada de l'agenda.....	14
Transparència i governança.....	16
Una AFA oberta és una AFA sana.....	16
Comunicació amb la comunitat educativa.....	19
Convivència.....	20
Trobada de benvinguda.....	20
Voluntariat organitzat.....	22
Pintem l'escola entre totes i tots.....	22
Foto amb mural nadalenc.....	23
Inclusió i igualtat.....	25
Un pati per a totes i tots.....	25
Sostenibilitat.....	28
Banc de llibres.....	28
Innovació educativa.....	30
Treball comunitari.....	31
Organització interna de l'AFA.....	32
Gestió de llibres de text.....	32
Una junta directiva participativa.....	33
Falta l'experiència de la vostra AFA?.....	35
Com registrar-la.....	35

Introducció

Què és una bona pràctica?

Quan parlem de bones pràctiques no parlem de receptes que totes les AFA hagen de seguir de la mateixa manera. Una bona pràctica és, sobretot, una experiència real: una iniciativa, una activitat, una manera d'organitzar-se o una resposta a una necessitat que una AFA ha posat en marxa, ha valorat i de la qual ha obtingut un aprenentatge que pot ser útil per a altres associacions.

Pot ser una proposta senzilla, com una activitat de pati, una trobada amb les famílies o una nova manera de comunicar-se. També pot ser un projecte més ambiciós que haja implicat diverses persones o entitats. No és la grandària, el pressupost o el nombre de participants el que converteix una experiència en una bona pràctica.

El que la fa valuosa és que naix d'una necessitat o d'un objectiu concret, s'ha dut a terme en un context real i pot aportar idees, aprenentatges o pistes a altres AFA.

Per això, en aquesta guia entenem les bones pràctiques com a experiències que poden inspirar, però que sempre hauran de ser adaptades a la realitat de cada centre, cada comunitat educativa i cada associació.

Què fa que una experiència siga una bona pràctica?

No hi ha una única fórmula. Cada AFA té una realitat diferent i allò que funciona molt bé en un centre pot necessitar canvis importants en un altre.

Tot i això, hi ha alguns elements que ens ajuden a identificar experiències especialment interessants:

- **Responen a una necessitat real.** Parteixen d'una situació, un repte o una oportunitat que l'AFA ha detectat.
- **Tenen un objectiu clar.** Sabem què es vol aconseguir i per què es posa en marxa la iniciativa.

- **Han estat portades a la pràctica.** No són només una idea o un projecte sobre el paper, sinó una experiència que ja s'ha desenvolupat.
- **Generen un aprenentatge.** L'AFA pot explicar què ha funcionat, què canviaria i què ha descobert pel camí.
- **Es poden compartir.** L'experiència es pot explicar de manera que altres AFA puguin valorar si els resulta útil.
- **Es poden adaptar.** No cal reproduir-la exactament: la seua utilitat està també en les idees que pot despertar.

Per tant, una bona pràctica no és necessàriament una experiència perfecta. De fet, explicar també les dificultats, els errors i allò que no va funcionar pot ser una de les aportacions més valuoses per a altres AFA.

Per què compartir-les entre AFA?

Les AFA generen cada curs una gran quantitat d'iniciatives, idees i solucions. Moltes d'aquestes experiències naixen de la creativitat i del compromís de les famílies i, sovint, resolen necessitats molt concretes del seu centre.

Però quan aquesta experiència queda dins de l'AFA que l'ha desenvolupada, només en poden aprofitar el coneixement les persones que hi han participat.

Compartir-la permet fer que aquest coneixement circule.

Una AFA que explica com ha resolt un problema pot ajudar una altra que es troba ara davant d'una situació semblant. Una activitat que ha funcionat en un centre pot inspirar una proposta diferent en un altre. I una dificultat que una junta ja ha superat pot evitar que una altra associació haja de començar des de zero.

Compartir bones pràctiques és compartir temps, experiència i aprenentatges.

També és una manera de reconèixer la feina que fan les AFA i de fer visible tot allò que aporten a la vida dels centres educatius i a la comunitat.

No són receptes: són experiències per a inspirar-nos

Una de les idees fonamentals d'aquesta guia és que no existeix una única manera correcta de fer les coses.

Cada AFA té una composició diferent, un nombre de famílies, uns recursos, unes necessitats i una relació particular amb el seu centre i el seu entorn. Per això, una bona pràctica no hauria de copiar-se sense més, sinó conèixer-se, valorar-se i adaptar-se.

Podem preguntar-nos:

- Què hi ha darrere d'aquesta experiència?
- Quina necessitat volia resoldre?
- Què podria funcionar en el nostre centre?
- Què hauríem de canviar perquè tinguera sentit per a la nostra realitat?

Així, una mateixa idea pot donar lloc a experiències molt diferents en funció de cada comunitat educativa.

Aprendre també del que no ha funcionat

Compartir una bona pràctica no significa explicar únicament els èxits.

Les AFA aprenen fent: provant, equivocant-se, rectificant i tornant a intentar-ho. Per això, en aquesta guia volem donar valor també als aprenentatges que naixen de les dificultats.

Saber que una activitat va necessitar més temps del previst, que una determinada manera de comunicar-se no va donar els resultats esperats o que va ser necessari canviar l'organització inicial pot ser tan útil per a una altra AFA com conèixer el resultat final.

Una bona pràctica no és una experiència sense errors; és una experiència de la qual podem aprendre.

El paper de la FAMPA

La FAMPA Castelló Penyagolosa treballa per a connectar les AFA de la província, facilitar el coneixement mutu i generar espais on les associacions puguin compartir experiències, inquietuds i recursos.

Aquesta guia de bones pràctiques naix amb aquesta mateixa voluntat, dins de l'activitat «Famílies i participació: coneixem l'AFA i el seu valor comunitari», del projecte «Famílies i AFA, participació i escoles obertes».

La guia vol recollir una part d'aquest coneixement que ja existeix dins de les AFA, ordenar-lo i posar-lo a disposició de totes les associacions de la província.

No pretenem dir a les AFA què han de fer. Volem posar en valor allò que ja estan fent, facilitar que es coneguen entre elles i oferir idees que puguin adaptar i fer seues.

Com està organitzada aquesta guia?

A partir d'aquesta mirada, la guia recull diferents experiències desenvolupades per AFA de la província.

Cada bona pràctica ens permetrà conèixer:

- Quina necessitat o repte va donar origen a la iniciativa.
- Què es va fer i com es va organitzar.
- Qui hi va participar.
- Quins recursos van ser necessaris.
- Què va funcionar especialment bé.
- Quines dificultats van aparèixer.
- Quins aprenentatges en va extraure l'AFA.

- Quins consells donarien a altres associacions.

D'aquesta manera, les experiències no es presenten simplement com una col·lecció d'activitats, sinó com històries d'aprenentatge que poden servir de punt de partida per a noves idees.

Perquè, al capdavant, una bona pràctica compartida deixa de ser només una experiència d'una AFA i es converteix en una oportunitat perquè moltes altres puguin imaginar, provar i construir les seues pròpies.

Un document viu

Aquesta guia recull totes les iniciatives que hem rebut: tretze experiències reals compartides per AFA de la nostra província, organitzades per temàtica, i una sèrie d'idees de partida —encara no posades en marxa per cap AFA concreta— pensades per a inspirar noves iniciatives en cada temàtica.

La guia es va presentar i es va validar en la jornada «Famílies i participació: coneixem l'AFA i el seu valor comunitari». Aquella trobada va servir per a donar a conèixer l'esborrany i per a recollir aportacions de les AFA, que ja s'han incorporat a la temàtica que els corresponia.

Aquest document, però, no es tanca. La FAMPA està sempre oberta a continuar rebent bones pràctiques, perquè la idea és que la guia es pugui anar actualitzant de manera contínua. Al final trobareu com fer-nos arribar la vostra experiència.

Índex de temàtiques

Aquestes són les deu temàtiques al voltant de les quals organitzem les bones pràctiques. Les que ja tenen aportacions apareixen amb el nombre de pràctiques rebudes; on encara no n'hi ha, indiquem si comptem amb alguna idea de partida.

- 1. Participació de les famílies** — 5 bones pràctiques · 1 idea
- 2. Transparència i governança** — 1 bona pràctica · 3 idees
- 3. Comunicació amb la comunitat educativa — 1 idea de partida
- 4. Convivència** — 1 bona pràctica · 1 idea
- 5. Voluntariat organitzat** — 2 bones pràctiques · 1 idea
- 6. Inclusió i igualtat** — 1 bona pràctica · 1 idea
- 7. Sostenibilitat** — 1 bona pràctica · 1 idea
- 8. Innovació educativa — 1 idea de partida
- 9. Treball comunitari — 1 idea de partida
- 10. Organització interna de l'AFA** — 2 bones pràctiques · 1 idea

Participació de les famílies

Iniciatives que faciliten que les famílies s'impliquen activament en la vida del centre i de l'AFA: formació, acollida de noves famílies, activitats compartides amb l'alumnat...

Escola de famílies

AMPA CEIP Gregal — Castelló de la Plana

Àmbit: Participació de les famílies · Convivència · Innovació educativa

Objectiu: Crear un espai de formació destinat a les famílies per a oferir eines, recursos i estratègies que contribuïren al desenvolupament personal dels fills i filles i a la millora de la convivència familiar. A més, es pretenia afavorir la relació entre famílies, generar espais de reflexió compartida i donar resposta a les inquietuds educatives detectades al centre.

Com es va desenvolupar: A l'inici del curs es va realitzar una enquesta per a identificar els temes d'interés de les famílies. Amb els resultats es va elaborar una programació que incloïa xarrades, tallers pràctics i sessions participatives, impartides pels mateixos membres de l'AFA. També es va donar l'opció que hi participaren famílies voluntàries. Algunes de les temàtiques treballades van ser la utilització de la TokApp i el funcionament del Consell Escolar.

Recursos humans:

- Junta de l'AFA.

Recursos materials:

- Sala polivalent.
- Projector.
- Equip informàtic.

Resultats: Es van realitzar diferents sessions amb bona assistència.

Recomanacions per a altres AFA:

- Programar les sessions en horaris compatibles amb la conciliació.
- Seleccionar els temes a partir de les necessitats detectades.
- Oferir espais de participació i debat.
- Facilitar materials complementaris després de cada sessió.
- Avaluar periòdicament la satisfacció de les persones participants.

Compartim activitats extraescolars

AMPA CEIP Gregal — Castelló de la Plana

Àmbit: Participació de les famílies

Objectiu: Compartir activitats i inquietuds amb els fills i filles, incloent la resta de la família en activitats extraescolars que puguin compartir. En aquest cas, va ser amb l'extraescolar de cant, permetent a les famílies assistir junt amb els seus fills i filles. Això permet compartir activitats a les quals normalment només assisteix l'alumnat, i permet a les famílies conèixer el centre, les activitats i l'entorn dels seus fills i filles. Es pretenia millorar la convivència familiar i afavorir la relació entre famílies.

Com es va desenvolupar: A l'inici del curs es va realitzar una proposta d'extraescolar de cant on s'incloïen els familiars dels xiquets i xiquetes. Amb els resultats es va crear un grup, junt amb l'empresa que du a terme l'extraescolar, per a desenvolupar-la durant tot el curs.

Recursos humans:

- Persones professionals especialitzades.
- Famílies.

Recursos materials:

- Sala de música.

- Instruments per a acompanyar les sessions.
- Equip informàtic.

Resultats: Es va crear un grup variat de xiquets, xiquetes, pares i mares que, durant tot el curs, van aprendre a cantar junts. També es va participar en les activitats que l'acadèmia de música realitza fora del centre (actuacions, gales, etc.).

Recomanacions per a altres AFA:

- Programar les sessions en horaris compatibles amb la conciliació.
- Avaluar periòdicament la satisfacció de les persones participants.

Aprenem en família

AMPA CEIP Comtessa de Llucena — Llucena del Cid

Àmbit: Participació de les famílies · Voluntariat organitzat · Treball comunitari · Organització interna de l'AFA

Objectiu: La iniciativa «Aprenem en família» va nèixer amb l'objectiu de crear un espai permanent de formació, participació i reflexió adreçat a les famílies, que els permetera adquirir eines, recursos i estratègies per a acompanyar els seus fills i filles en les diferents etapes del seu desenvolupament i afavorir una convivència familiar positiva. A més de donar resposta a les inquietuds i necessitats educatives detectades al centre, es pretenia enfortir la relació entre les famílies, afavorir l'intercanvi d'experiències i generar una xarxa de suport basada en la participació, la confiança i l'aprenentatge compartit.

Com es va desenvolupar: A l'inici de cada curs es va realitzar una enquesta a les famílies amb la finalitat de conèixer els seus interessos, preocupacions i necessitats en l'àmbit educatiu i familiar. A partir dels resultats obtinguts, es va elaborar una programació anual de formació que combinava xarrades, tallers pràctics i sessions participatives, impartides per Persones professionals especialitzades en les diferents temàtiques. Al llarg del curs es van abordar, entre altres, els temes següents: educació emocional; ús saludable i responsable de les pantalles; prevenció de l'assetjament escolar; resolució positiva de conflictes; alimentació saludable; adolescència i

acompanyament familiar; coeducació i educació en igualtat; i benestar i salut mental. Les sessions es plantejaven com a espais oberts de participació i diàleg, on les famílies podien compartir experiències, plantejar dubtes i buscar conjuntament estratègies davant de situacions quotidianes. Després de cada activitat, es facilitava material complementari i recursos digitals perquè les famílies pogueren ampliar els continguts treballats des de casa.

Recursos humans:

- Persones professionals especialitzades en les diferents temàtiques.
- Junta de l'AFA.
- Equip directiu del centre.
- Persones responsables de la coordinació i organització de les activitats.

Recursos materials:

- Projector i equip audiovisual.
- Sala polivalent del centre.
- Equip informàtic.
- Material didàctic i de suport.
- Materials impresos.
- Recursos i eines digitals.

Recursos econòmics:

- Adquisició de material fungible.
- Honoraris de les persones ponents.
- Materials i recursos per al desenvolupament de les activitats.
- Difusió de les activitats.

- Servei de conciliació i atenció infantil durant les sessions, sempre que va ser possible.

Resultats: La iniciativa va permetre consolidar una programació estable de formació per a les famílies, amb una participació significativa i una valoració positiva de les activitats. Les famílies van manifestar sentir-se més preparades i amb més recursos per a afrontar diferents situacions educatives i familiars. Un dels resultats més destacables va ser la creació d'un espai de confiança i aprenentatge compartit, en què les famílies no sols rebien informació, sinó que també podien aportar les seues experiències i aprendre de les dels altres.

Recomanacions per a altres AFA:

- Conèixer les necessitats reals de les famílies abans de definir la programació, mitjançant enquestes o altres mecanismes de participació.
- Programar les sessions en horaris compatibles amb la conciliació.
- Seleccionar temàtiques d'interés i utilitat pràctica.
- Comptar amb professionals que, a més de transmetre coneixements, siguen capaços de crear espais de diàleg i participació.
- Combinar diferents formats: xarrades, tallers pràctics, dinàmiques participatives i espais de debat.
- Facilitar materials i recursos complementaris després de cada sessió.
- Afavorir la participació de les famílies en la proposta de noves temàtiques i en la valoració de les activitats.
- Avaluar periòdicament el projecte per a conèixer el grau de satisfacció i introduir millores.
- Entendre la formació de les famílies com una oportunitat per a enfortir la comunitat educativa i crear xarxes de suport.

Detalls d'inici de curs

AFA CEIP Eleuterio Pérez — la Vall d'Uixó

Àmbit: Participació de les famílies · Comunicació amb la comunitat educativa · Voluntariat organitzat · Sostenibilitat · Organització interna de l'AFA.

Objectiu: Que tot l'alumnat associat reba un detall útil amb el logotip de l'AFA a l'inici del curs.

Com es va desenvolupar: L'AFA reparteix una agenda escolar entre les famílies sòcies de primària i un porta-aliments reutilitzable entre les famílies nouvingudes de 3 anys. A més, cada any s'hi afig un altre detall que va variant: estoig, mascareta, motxilla de tela, porta-sabates, ampolla d'alumini, entre altres. En la darrera edició es va optar per una tassa de ceràmica i una bossa de tela per a la biblioteca del centre, totes dues amb el logotip commemoratiu dels 50 anys del centre i de l'AFA. El repartiment es fa coincidint amb l'entrega dels llibres de text.

Recursos humans:

- Persones voluntàries de la junta, per a arreplegar el material i repartir-lo posteriorment a l'alumnat.

Recursos materials:

- Llistat de l'alumnat associat.

Recursos econòmics:

- El cost dels detalls és variable, entre 1,5 € i 2 € per unitat aproximadament.

Resultats: Als xiquets i xiquetes sempre els fa il·lusió emportar-se un detall a l'inici de curs, i a més es tracta sempre d'objectes útils.

Recomanacions per a altres AFA:

- Buscar una empresa proveïdora fiable que responga amb agilitat.

Concurs de dibuix per a la portada de l'agenda

AFA CEIP Eleuterio Pérez — la Vall d'Uixó

Àmbit: Participació de les famílies · Comunicació amb la comunitat educativa · Voluntariat organitzat

Objectiu: Que tot l'alumnat, des d'infantil de 5 anys fins a 5é de primària, pugui participar en un concurs de dibuix i que l'alumnat guanyador de cada cicle veja la seua obra reproduïda a la portada de l'agenda escolar del curs següent.

Com es va desenvolupar: El concurs es realitza per cicles: l'alumnat de 5 anys i primer participa en el disseny de la portada del primer cicle; segon i tercer, en la del segon cicle; i quart i cinqué, en la del tercer cicle. En un procés obert, persones voluntàries de la junta trien els dibuixos guanyadors de cada cicle: primer es descarten els que no compleixen les bases establides prèviament i, després, s'escullen els que es consideren millors. Els dibuixos es presenten identificats només amb un número d'ordre de llista, sense noms, i les persones voluntàries no poden participar en l'elecció del dibuix guanyador del cicle en què hi ha el seu fill o filla.

Recursos humans:

- Persones voluntàries de la junta, encarregades del procés de selecció.

Recursos materials:

- Paper i material de dibuix, aportats pel centre i pel mateix alumnat.

Resultats: Els resultats són molt positius. El dia de la festa de fi de curs es fa entrega de diversos obsequis donats per empreses patrocinadores a l'alumnat guanyador.

Recomanacions per a altres AFA:

- No calen molts recursos, però cal comptar amb la col·laboració de l'empresa que imprimeix les agendes perquè ho permeti.

 Idees per a inspirar-vos

Propostes elaborades des de la FAMPÀ, encara no posades en marxa per cap AFA concreta — no són experiències ja realitzades, sinó punts de partida per si alguna associació vol adaptar-les.

Programa d'acollida de noves famílies. Preparar una jornada d'acollida abans de l'inici de curs, amb una carpeta informativa, una visita guiada, una reunió amb la junta i un sistema de «família mentora» que acompanye les noves incorporacions durant el primer trimestre.

Transparència i governança

Pràctiques que fan més accessible i comprensible la gestió de l'AFA: rendició de comptes, participació en la presa de decisions, funcionament democràtic de l'associació.

Una AFA oberta és una AFA sana

AFA CEIP Tombatossals — Castelló de la Plana

Àmbit: Transparència i governança

Objectiu: Millorar la transparència de la gestió de l'AFA, facilitar l'accés a la informació i incrementar la confiança de les famílies en els òrgans de govern. També es pretenia fomentar una participació més activa en la presa de decisions i reforçar el funcionament democràtic de l'associació.

Com es va desenvolupar: L'AFA va elaborar un Pla de Transparència que establia quina informació es faria pública, amb quina periodicitat i a través de quins canals. Entre les actuacions implantades destacaven una nova web; la publicació dels pressupostos i del balanç anual; el resum de les actes de les assemblees; el calendari anual d'activitats; la memòria anual de gestió; una bústia permanent de suggeriments, i enquestes periòdiques de satisfacció. A més, abans de prendre decisions importants es feien consultes obertes a totes les famílies.

Recursos humans:

- Junta directiva.

Recursos materials:

- Web de l'AFA.
- Espai d'emmagatzematge al núvol.
- Formularis digitals.
- Correu electrònic.

Recursos econòmics:

- Web: 20 € l'any.
- Aplicació MiAmpa: 299,48 € l'any.
- Tot finançat amb recursos propis de l'AFA.

Resultats: Les famílies van valorar positivament la facilitat per a accedir a la informació i van augmentar la seua confiança en la gestió de l'associació. Es va incrementar la participació en les assemblees, es van rebre més propostes i va millorar la qualitat de la presa de decisions gràcies a les consultes prèvies. El Pla també va facilitar el relleu de les juntes directives, ja que tota la documentació estava organitzada i accessible.

Recomanacions per a altres AFA:

- Ser transparents és la millor inversió per a una AFA.
- Mantindre informada la comunitat educativa de qualsevol acció que es realitze.
- Explicar la informació econòmica amb un llenguatge senzill i comprensible.
- Donar resposta a les consultes i suggeriments de les famílies.
- Revisar anualment el Pla de Transparència per a adaptar-lo a les necessitats de l'associació i incorporar noves eines de participació.

Idees per a inspirar-vos

Propostes elaborades des de la FAMPA, encara no posades en marxa per cap AFA concreta — no són experiències ja realitzades, sinó punts de partida per si alguna associació vol adaptar-les.

Una AFA oberta, transparent i participativa. Elaborar un Pla de Transparència que establisca quina informació es fa pública (pressupostos, actes, acords, memòria anual...), amb quina periodicitat i per quins canals, complementat amb una bústia de suggeriments i consultes obertes abans de prendre decisions importants.

Pressupostos participatius. Destinar una part del pressupost anual de l'AFA a projectes triats directament per les famílies, mitjançant un procés en cinc fases: presentació del pressupost, recollida de propostes, estudi de viabilitat, exposició pública i votació.

Assemblees participatives. Estructurar les assemblees en tres parts (informació, debat per grups reduïts i votació), permetent la participació presencial i telemàtica, i publicar les actes resumides en un termini màxim d'una setmana.

Comunicació amb la comunitat educativa

Formes d'informar i mantindre connectades les famílies amb el centre i amb l'AFA facilitant l'accés a la informació.

Encara no hem rebut cap experiència real en aquest àmbit. Mentrestant, ací teniu una idea per a començar:

Idees per a inspirar-vos

Propostes elaborades des de la FAMPA, encara no posades en marxa per cap AFA concreta — no són experiències ja realitzades, sinó punts de partida per si alguna associació vol adaptar-les.

Una AFA més connectada. Crear un canal oficial (per exemple, de missatgeria) i un butlletí mensual amb un calendari estable de publicacions, classificant la informació per apartats (activitats, reunions, subvencions, convocatòries...) per a evitar rumors i saturació.

Convivència

Activitats que reforcen els vincles entre famílies, alumnat i professorat, i que milloren el clima i les relacions dins de la comunitat educativa.

Trobada de benvinguda

AFA CITD Penyeta Roja — Castelló de la Plana

Àmbit: Convivència

Objectiu: Donar a conèixer les famílies entre elles, presentar l'equip directiu i l'AFA, i difondre les empreses col·laboradores del centre.

Com es va desenvolupar: Es tracta d'una trobada inicial de curs: una vesprada de setembre en què es desenvolupen de manera simultània xarrades informatives, presentacions de l'equip directiu i de l'AFA, una fireta d'empreses col·laboradores i entitats vinculades, i activitats de dinamització.

Recursos humans:

- Membres de la junta de l'AFA.
- Especialistes en àmbits formatius.
- Membres de les empreses col·laboradores.

Recursos materials:

- Infraestructures aportades pel centre educatiu.

Recursos econòmics:

- Adquisició d'aliments i begudes (orxata, fartons, rosquilletes).

Resultats: Intercanvi i coneixement entre els diferents membres de la comunitat educativa, i difusió de les empreses col·laboradores.

Recomanacions per a altres AFA:

- Programar-la els primers dies del curs acadèmic.
-

Idees per a inspirar-vos

Propostes elaborades des de la FAMPA, encara no posades en marxa per cap AFA concreta — no són experiències ja realitzades, sinó punts de partida per si alguna associació vol adaptar-les.

Jornada de convivència «Fem escola, fem comunitat». Organitzar una jornada anual de trobada amb recepció i benvinguda, jocs cooperatius intergeneracionals, tallers familiars, un espai on cada comissió de l'AFA es done a conèixer, i un dinar compartit on cada família aporta un plat.

Voluntariat organitzat

Accions impulsades per famílies voluntàries per a millorar espais o serveis del centre, amb una organització i un repartiment de tasques clar.

Pintem l'escola entre totes i tots

AMPA CEIP Gregal — Castelló de la Plana

Àmbit: Participació de les famílies · Convivència · Voluntariat organitzat

Objectiu: Renovar el pati de primària pintant els espais més deteriorats, demanant la participació de les famílies. Aquestes activitats, a més de millorar els espais del centre, promouen la participació, el treball en equip, el voluntariat i el sentiment de corresponsabilitat. La iniciativa també pretenia conscienciar sobre la importància de cuidar els espais comuns.

Com es va desenvolupar: Després de detectar deficiències als patis del centre (pintura en mal estat, humitats, etc.), l'AFA va demanar voluntàries i voluntaris entre les famílies per a organitzar un equip de treball i dur a terme les diferents accions. Es va crear un grup de treball que va permetre organitzar i realitzar les diferents tasques: reparacions, dibuixos, pintures, material, planificació de tasques, etc.

Recursos humans:

- Famílies voluntàries.
- Col·laboració de PintaEscola, que va aportar material.

Recursos materials:

- Pintura.
- Brotxes.
- Guants.

- Plàstics.
- Equips de protecció.

Recomanacions per a altres AFA:

- Coordinar totes les actuacions amb la direcció del centre.
- Preparar prèviament els materials.
- Distribuir les tasques segons les habilitats de cada persona.
- Garantir les mesures de seguretat.
- Finalitzar la jornada amb un espai de convivència.

Foto amb mural nadalenc

AFA CEIP Eleuterio Pérez — la Vall d'Uixó

Àmbit: Participació de les famílies · Comunicació amb la comunitat educativa · Voluntariat organitzat

Objectiu: Deixar un record divertit de cada alumne i alumna amb la seua classe per Nadal a l'escola.

Com es va desenvolupar: L'AFA adquireix prèviament un mural nadalenc de grans dimensions (6x3 metres) i el penja en una paret llarga del porxe del centre. Es col·loca gespa artificial i miraguà simulant neu, i es crida l'alumnat classe per classe perquè es col·loque davant del mural i es fa una foto de grup. Es demana a l'alumnat que porte roba de colors roigs i verds i complements nadalencs. Posteriorment, s'imprimeix una còpia de la foto per a cada xiquet o xiqueta i se li lliura.

Recursos humans:

- Persones voluntàries de la junta, per a muntar el photocall i cridar i organitzar l'alumnat.

Recursos materials:

- Mural decoratiu.
- Miraguà.

- Gespa artificial.
- Caixes embolicades amb paper de regal vistós.

Recursos econòmics:

- Compra del mural per internet (uns 250 €).
- Impressió de les fotos (uns 85 €).
- La gespa artificial i el miraguà, aportats per persones sòcies de la junta.

Resultats: És una activitat molt ben valorada tant per l'alumnat com pel professorat: un record molt bonic que xiquets i xiquetes poden col·leccionar i guardar de la seua etapa al centre.

Recomanacions per a altres AFA:

- Comptar amb 5 o 6 persones voluntàries per a posar-la en marxa.

Idees per a inspirar-vos

Propostes elaborades des de la FAMPA, encara no posades en marxa per cap AFA concreta — no són experiències ja realitzades, sinó punts de partida per si alguna associació vol adaptar-les.

Construïm escola entre totes i tots. Organitzar una jornada oberta de voluntariat amb equips de treball per a xicotetes millores del centre (pintura, jardineres, manteniment de l'hort, mobiliari...), coordinats per persones responsables i acabada amb un dinar compartit.

Inclusió i igualtat

Iniciatives que garanteixen que tot l'alumnat i totes les famílies, siguin quines siguin les seues circumstàncies, tinguen les mateixes oportunitats de participar i se senten representades.

Un pati per a totes i tots

AMPA CEIP Comtessa de Llucena — Llucena del Cid

Àmbit: Participació de les famílies · Comunicació amb la comunitat educativa · Convivència · Voluntariat organitzat · Inclusió i igualtat · Sostenibilitat · Organització interna de l'AFA

Objectiu: L'objectiu principal de la iniciativa «Un pati per a totes i tots» era transformar el pati escolar en un espai més inclusiu, segur, divers i participatiu, on tot l'alumnat poguera gaudir i participar en igualtat d'oportunitats, independentment de la seua edat, capacitats o interessos. La iniciativa pretenia diversificar les opcions de joc i d'oci durant el temps d'esbarjo, oferint alternatives als jocs més competitius i afavorint especialment els jocs cooperatius, creatius i de participació conjunta. A més, es buscava reduir els conflictes durant l'esbarjo, afavorint la convivència, el respecte, la inclusió i la relació positiva entre l'alumnat.

Com es va desenvolupar: En primer lloc, es va realitzar una observació del funcionament habitual del pati, amb l'objectiu d'identificar les necessitats de l'alumnat, els espais més utilitzats, les possibles dificultats de convivència i les diferents formes de joc que s'hi produïen. A partir d'aquesta observació, es van recollir propostes i aportacions de l'alumnat i de les famílies. Posteriorment, es van dur a terme diferents actuacions per a transformar i diversificar els espais de joc i convivència: pintura de jocs al terra, amb propostes que permeten jugar de manera individual, en parelles o en grup; creació de zones tranquil·les, per a l'alumnat que prefereix activitats amb menys moviment; creació d'espais de lectura; incorporació de jocs cooperatius; adquisició de material inclusiu i diversificat; i reorganització dels espais esportius, per a evitar que determinades activitats ocupen la major part del pati.

Recursos humans:

- Junta de l'AFA, responsable de la coordinació i impuls de la iniciativa.
- Famílies voluntàries, que van col·laborar en la preparació i transformació dels espais.
- Professorat, participant en la planificació i coordinació amb el centre.
- Monitores i monitors de menjador, que van contribuir al seguiment i la dinamització durant l'esbarjo.

Recursos materials:

- Pintura especial per a paviments.
- Plantilles, per a facilitar el disseny dels jocs pintats.
- Bancs, per a crear zones de descans.
- Material esportiu inclusiu i diversificat.
- Llibres, per als espais de lectura.

Recursos econòmics:

- Compra de pintura especial per als jocs pintats al terra.
- Adquisició de material esportiu i de joc divers i inclusiu.
- Compra de mobiliari per a les diferents zones del pati.
- Decoració i adequació dels espais.

Resultats: Després de la posada en marxa de la iniciativa, es va observar una reducció dels conflictes durant el temps d'esbarjo i una major participació de l'alumnat en activitats diverses. Els espais tranquils van ser especialment valorats per l'alumnat que preferia activitats amb menys moviment. Les famílies també van valorar positivament la iniciativa i van destacar la millora de la convivència i del clima general del pati.

Recomanacions per a altres AFA:

- Implicar l'alumnat en el disseny i la planificació dels espais.

- Coordinar les actuacions amb el centre educatiu, amb una planificació conjunta i consensuada.
- Diversificar les opcions de joc: esportives, cooperatives, creatives, de lectura i de joc tranquil.
- Crear espais amb diferents nivells d'activitat, perquè cada alumne i alumna pugui triar.
- Prioritzar materials resistents, segurs i inclusius.
- Revisar periòdicament l'estat dels materials i dels espais.
- Avaluar anualment l'ús dels diferents espais, recollint les opinions de l'alumnat, les famílies i el centre.
- Entendre la transformació del pati com un procés continu.

Idees per a inspirar-vos

Propostes elaborades des de la FAMPA, encara no posades en marxa per cap AFA concreta — no són experiències ja realitzades, sinó punts de partida per si alguna associació vol adaptar-les.

La nostra escola, moltes cultures. Dedicar una setmana a conèixer la diversitat cultural del centre amb exposicions, degustacions, tallers, contacontes i murals col·laboratius, perquè totes les famílies se senten representades i es trenquen estereotips.

Sostenibilitat

Pràctiques que fomenten el consum responsable, la reutilització i el respecte pel medi ambient dins de la comunitat educativa.

Banc de llibres

AFA CITD Penyeta Roja — Castelló de la Plana

Àmbit: Sostenibilitat

Objectiu: Optimitzar i facilitar a l'alumnat del centre tots els llibres de lectura durant la seua etapa educativa. La iniciativa ja existia abans que la Conselleria canviara el nom de «Xarxa de llibres» a «Banc de llibres».

Com es va desenvolupar: L'alumnat aporta, a l'inici de cada cicle educatiu (primària, secundària), una quantitat de 20 €. Amb aquesta aportació es garanteixen tots els llibres de lectura vinculats a les assignatures durant tot el cicle educatiu.

Recursos humans:

- Gestió per part de membres de la junta de l'AFA.
- Coordinació amb el professorat.

Recursos materials:

- Espai cedit pel centre per al depòsit i la distribució dels materials.

Recursos econòmics:

- Aportació periòdica de l'alumnat a l'inici de cada cicle educatiu.

Resultats: Molt positius: fidelitza les famílies amb l'AFA i facilita l'optimització de recursos econòmics i materials.

Recomanacions per a altres AFA:

- Coordinar-se amb el professorat amb suficient antelació.
 - Portar la gestió econòmica independitzada de la gestió ordinària de l'entitat.
-

Idees per a inspirar-vos

Propostes elaborades des de la FAMPA, encara no posades en marxa per cap AFA concreta — no són experiències ja realitzades, sinó punts de partida per si alguna associació vol adaptar-les.

Cultivem escola, cultivem comunitat. Convertir l'hort escolar en un espai educatiu i comunitari, amb una comissió estable, jornades mensuals de treball compartides entre famílies i alumnat, i jornades obertes trimestrals per a conèixer els resultats.

Innovació educativa

Propostes que introdueixen noves metodologies, eines o espais d'aprenentatge complementaris al currículum habitual.

Encara no hem rebut cap experiència real en aquest àmbit. Mentrestant, ací teniu una idea per a començar:

Idees per a inspirar-vos

Propostes elaborades des de la FAMPA, encara no posades en marxa per cap AFA concreta — no són experiències ja realitzades, sinó punts de partida per si alguna associació vol adaptar-les.

Tallers STEAM en família. Organitzar tallers de robòtica, programació i experimentació científica oberts a l'alumnat junt amb les seues famílies, fora de l'horari lectiu i en col·laboració amb entitats locals especialitzades, per a acostar metodologies educatives innovadores a tota la comunitat i despertar vocacions científiques i tecnològiques des de menuts.

Treball comunitari

Iniciatives que projecten l'AFA cap a la resta de la comunitat, generant xarxes de suport i solidaritat més enllà del centre.

Encara no hem rebut cap experiència real en aquest àmbit. Mentrestant, ací teniu una idea per a començar:

Idees per a inspirar-vos

Propostes elaborades des de la FAMPA, encara no posades en marxa per cap AFA concreta — no són experiències ja realitzades, sinó punts de partida per si alguna associació vol adaptar-les.

Mercat solidari: compartim, reutilitzem i ajudem. Organitzar un mercat de segona mà amb llibres, joguets i material escolar donat per les famílies, amb aportacions simbòliques que financen activitats de l'AFA i un fons d'ajuda per a famílies amb més dificultats econòmiques.

Organització interna de l'AFA

Formes de repartir tasques i responsabilitats dins de l'associació per a fer-la més eficient, sostenible i oberta a noves incorporacions.

Gestió de llibres de text

AFA CEIP Eleuterio Pérez — la Vall d'Uixó

Àmbit: Participació de les famílies · Comunicació amb la comunitat educativa · Organització interna de l'AFA

Objectiu: Facilitar l'adquisició dels llibres de text a totes les famílies associades.

Com es va desenvolupar: A partir dels ISBN que facilita el centre, l'AFA demana pressupostos a diferents proveïdors per a aconseguir els millors preus per a tot l'alumnat associat. No és l'AFA qui compra els llibres per endavant: primer arreplega les reserves de les famílies interessades i, en funció d'aquestes reserves (i dels possibles canvis que indique el centre per a algun alumne o alumna en particular), fa la comanda. Quan ja es coneix amb seguretat el cost final dels llibres de cada curs, es torna a demanar a les famílies l'import que completa la totalitat del pagament, i finalment es paga a cada proveïdor tot el material servit.

Recursos humans:

- Presidència de l'AFA.
- Una vocal, encarregada del contacte per correu electrònic i telèfon amb les famílies i els proveïdors.

Recursos materials:

- Ordinador.
- Telèfon.

Recursos econòmics:

- Gestió de les reserves i els pagaments de les famílies, sense avançament de fons per part de l'AFA: es paga a cada proveïdor una vegada rebut el material.

Resultats: Els resultats solen ser molt bons quant a quotes i participació de les persones associades, ja que l'AFA s'ocupa de tota la gestió. Les famílies únicament han de fer el pagament en el període que s'obri i acudir a arreplegar els llibres els dies establits per al repartiment, sense haver d'anar buscant-los per llibreries.

Recomanacions per a altres AFA:

- Treballar de manera metòdica i començar amb molta antelació, ja que cal demanar les quotes i les reserves de les famílies interessades.
- Donar un termini raonable perquè les famílies puguin fer els ingressos.

Una junta directiva participativa

AFA CEIP Tombatossals — Castelló de la Plana

Àmbit: Organització interna de l'AFA

Objectiu: Afavorir la implicació de les famílies en la vida de l'AFA mitjançant una estructura organitzativa flexible que permetera col·laborar segons els interessos, les habilitats i la disponibilitat de cada persona. També es pretenia distribuir les responsabilitats, facilitar el relleu de la junta directiva i impulsar nous projectes.

Com es va desenvolupar: Es van crear cinc comissions permanents: extraescolars, esdeveniments, menjador, formació i medi ambient. Cada comissió comptava amb una persona coordinadora i un xicotet pla de treball anual amb objectius, actuacions previstes i calendari de reunions. Qualsevol família podia incorporar-se lliurement a una o diverses comissions.

Recursos humans:

- Persones coordinadores de les comissions.

- Junta directiva.
- Famílies voluntàries.

Recursos materials:

- Plataformes digitals compartides.
- Documents de seguiment.
- Grups de missatgeria.

Recursos econòmics:

- Recursos propis de l'AFA, no valorables econòmicament.

Resultats: Va augmentar considerablement el nombre de famílies implicades en la gestió de l'AFA. Les activitats es van diversificar i la càrrega de treball de la junta directiva es va repartir de manera més equilibrada. També es va facilitar la incorporació de noves persones a futures juntes directives.

Recomanacions per a altres AFA:

- Definir clarament les funcions de cada comissió.
- Evitar reunions excessivament llargues.
- Donar autonomia als equips.
- Compartir periòdicament els avanços.
- Reconèixer públicament la tasca del voluntariat.

Idees per a inspirar-vos

Propostes elaborades des de la FAMPA, encara no posades en marxa per cap AFA concreta — no són experiències ja realitzades, sinó punts de partida per si alguna associació vol adaptar-les.

Participar és construir escola. Organitzar l'AFA en comissions permanents (convivència, festes, extraescolars, biblioteca, sostenibilitat, comunicació, igualtat, activitats familiars...) amb autonomia pròpia, perquè cada família pugui col·laborar segons els seus interessos i disponibilitat.

Falta l'experiència de la vostra AFA?

Aquesta guia és, sobretot, un punt de trobada entre AFA: com més experiències hi haja, més útil serà per a totes. Si la vostra AFA té alguna bona pràctica, us animem a compartir-la, encara que no encaixe en cap de les temàtiques anteriors.

Com registrar-la

Perquè totes les fitxes es puguin comparar i aprofitar amb facilitat, recull la informació de la vostra experiència seguint aquests punts:

- Nom de l'AFA, centre educatiu i localitat.
- Persona de contacte (nom i correu).
- Àmbit o àmbits: quina o quines temàtiques descriuen millor la iniciativa.
- Nom de l'activitat o iniciativa.
- Objectiu: què volíeu aconseguir.
- Com es va desenvolupar: els passos que va seguir, de l'inici fins al final.
- Recursos humans utilitzats: qui hi va participar.
- Recursos materials utilitzats: què va necessitar.
- Recursos econòmics utilitzats: en què es va invertir, si en va caldre.
- Resultats obtinguts: què va aconseguir i com ho va notar.
- Recomanacions per a altres AFA que vulguen posar-la en marxa.

Les dades de contacte no es publicaran a la guia: de cada experiència només hi apareixeran el nom de l'AFA, el centre i la localitat.

Si ens feu arribar fotografies de l'activitat, en farem una difusió més visual, tant a la guia com a les xarxes de la FAMPÀ. Abans d'enviar-les, assegureu-vos de tindre l'autorització de les famílies o de les persones representants legals de les persones que hi apareixen, especialment si són menors.

Envieu-ho tot a info@fampacastello.org perquè puguem incorporar-ho a la guia.

